Mirjana
Novaković

Strah
i njegov sluga

Laguna

Copyright © Mirjana Novaković, 2000
Copyright © ovog izdanja LAGUNA, 2012

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Deo prvi: POD OBRAZINAMA

Glava prva: U MAGLI 15
Glava druga: I DALJE U MAGLI 20
Glava treća: LJUBAV JE UZROK SVIH JADA . . 26
Glava četvrta: UNTER RACENŠTAT 37
Glava peta: KALEMEGDANSKA TVRĐAVA . . 69
Glava šesta: MASKENBAL 89
Glava sedma: SKRIVENA 95
Glava šesta: MASKENBAL (nastavak) 100

Deo drugi: POD OBRAZINOM

Glava prva: DRUGI IZLAZAK 111
Glava druga 124
Glava treća: PRIPOVEDANJE I PRIPOVEDAČU PRIGOVARANJE (U ĆUTANJU JE ZLO) 137

Glava četvrta: BEČKI DOGOVORI 157
Glava peta: ŠMIDLINOV DUG. 178
Glava šesta: O DOGAĐAJIMA KASNIJIM 204
Glava sedma: SKRIVENA 215
Glava šesta: O DOGAĐAJIMA KASNIJIM 217
(nastavak)

Deo treći: CISTERNA

Glava prva: U GRAD, PRVO 223
Glava druga 229
Glava treća: ZVANICE. 236
Glava četvrta: VODOVOD 246
Glava peta: KRAJ PRIČE 256
Glava šesta: STVARANJE SVETA 266
Glava sedma: SKRIVENA 276
Glava šesta: STVARANJE SVETA (nastavak). . .283

O autorki 291

Mojim roditeljima,
Milici i Ljubiši

Roman ne trpi istoriju.
Ljiljana Pešikan Ljuštanović

STRAH I NJEGOV SLUGA

Deo prvi
POD OBRAZINAMA

Glava prva
U MAGLI

– Gospodaru, molim vas da izađete napolje. – Tim rečima probudio me je moj sluga iz lakog sna što me je bio obuzeo od Petrovaradina.

– Točak nam je napukao. Moramo da ga zamenimo pre nego što se slomi.

Zevnuo sam, protegnuo se i istupio iz kočije. Šest belih konja stajalo je mirno, dok su kočijaš i moj sluga spremali drugi točak. Bilo je hladno jutro; nikada neću saznati zašto me uvek nagovore da pođem na put u cik zore kad ja mrzim zore. I cikove, šta god oni bili.

Okrenuo sam se oko sebe, dva puta, da bih utvrdio da se svuda okolo valja gusta magla po ravnoj crnoj zemlji. Beskrajna ravnica. Kažu da je ta zemlja plodna. Za pšenicu.

Kočijaš mi je prišao dovoljno blizu da osetim lošu berbu od prošle godine.

– Gospodine – rekao je – da li biste pripazili na konje dok mi zamenimo točak?

– Sve odjednom? – zapitao sam.

– Oh, ne, gospodine, samo predvodnika treba da uhvatite za oglav.

Pametno je to rekao. Sinoć, kada sam ga unajmio, izgledao je mnogo gluplji. Na njega je alkohol, očigledno, obrnuto dejstvovao – postajao je mudriji. Trebalo bi da prestane da pije.

– Ne poznaješ ti mene, kočijašu – odgovorio sam. – Istina je da ja volim da držim vođu ali, još više od toga, volim da ih držim sve.

I samo što sam to izgovorio, čuo sam udaljeno rzanje konja i bat koji je mogao da pripada samo nekoj drugoj, nadolazećoj kočiji. Nisam je video od magle, ali ona je stizala, u to sam bio siguran.

Prošlo je neko vreme, čilaši su se uznemirili. Moj sluga je izvadio kuburu i napunio je. Ali to nije bilo potrebno. Ja nemam neprijatelja među ljudima. Svi me vole.

I dok sam razmišljao o ljubavi, iz gustine se promolila široka crno-žuta kočija. Šestopreg takođe. Njen kočijaš je zaustavio konje, a carski grb na vratima se pomerio u stranu i, dakle, iz carske unutrašnjosti iskočio je mladić. Bio je obučen jednako dobro kao ja. Visok i širokih ramena. Naklonio se i kazao na nemačkom:

– Vidimo da ste u nevolji, gospodine. Da li možemo da vam pomognemo?

– Hvala vam, plemeniti mladiću, ali ja se nadam da će moj sluga i kočijaš uspeti da zamene točak i da ćemo ubrzo nastaviti putovanje.

– A kuda ste se zaputili, ako smem da pitam?

– U Beograd.

– I mi takođe. Ali, dozvolite da se predstavim: ja sam Klaus Radecki, lekar, posebni istražitelj u službi Njegovog carskog veličanstva Karla VI.

– A ja sam grof Oto fon Hauzburg, dalji rođak Njegovog carskog veličanstva. Zaista je čudno da se ovako sretnemo. Mene je pre nekoliko dana, kada sam polazio iz Beča, primilo Njegovo carsko veličanstvo, ali ništa nisam čuo o nekom posebnom istražitelju.

Radecki se iznenada uzvrpoljio. Bilo mu je neugodno, ne zato što je uhvaćen u laži nego što je uhvaćen u istini.

– Njegovo carsko veličanstvo ne želi da se zna o mom… odnosno našem poslu – zamuckivao je.

– Ali ste vi, odmah, meni počeli da pričate, zar ne?

– Ja sam… znate… ne bih mogao da objasnim… – U tom zamuckivanju odjednom ga je pogodila spasonosna misao: – Ja sam odmah primetio vašu sličnost sa Njegovim carskim veličanstvom i odmah sam znao da ste u srodstvu.

– Istina je da sam ja u srodstvu sa polubratom Njegovog carskog veličanstva, a taj polubrat je kopile, a ja sam tom polubratu srodnik sa majčine strane, dakle, moglo bi se reći da nisam u krvnom srodstvu sa Njegovim carskim veličanstvom. Niti u mlečnom. No to nije mnogo važno. Važno je da mene Njegovo carsko veličanstvo voli i ceni. Ja sam ličnim zaslugama u engleskim kolonijama stekao titulu i zemlje, a ne nasledstvom.

Radecki nije ni zucnuo, spopala ga je još veća sramota. Samo je gledao okolo, očekujući, valjda, spas iz magle. Ali spasa nije bilo. A kako je i moglo da ga bude? I to iz magle?

– Pa, sada, kad ste već toliko ispričali, možete da mi kažete i svrhu vaših poslova u Beogradu. Sve, znate, valja dovesti do kraja. Priču pre ostalog.

Mislio je nekoliko trenutaka, onda hrabro progutao pljuvačku. Izgleda da je bila vrlo velika – pljuvačka, mislim.

– Grofe – kazao je – ionako biste saznali u Beogradu. Ja sam član posebne komisije koju je Njegovo carsko

veličanstvo lično naimenovalo i poslalo u Beograd da ispita neverovatne i užasne događaje što se zbivaju u toj doskoro turskoj zemlji. Sa mnom su još dva naučnika, grofa.

Sreća mi je prišla, konačno. Posle onih mršavih Mađarica u Pešti, pametnog kočijaša i slomljenog točka, eto i dobre prilike za mene. Trebalo je samo da se združim i sprijateljim sa Radeckim i sve što želim da znam biće mi posluženo kao na dlanu. Dakle, vesti su, ipak, stigle i do samog cara. Nisam se ja, znači, zalud zaputio.

Klimnuo sam mladiću i on se okrenuo i uskočio u kočiju. Ponovo sam ugledao grb, a onda je kočija utonula u maglu.

Ali nije prošlo ni toliko vremena da se izgube topot konja i škripa točkova odlazeće kočije, a već se kroz magluštinu pomolio novi lik. Ovaj je bio sâm i hodao je na sopstvenim nogama. Siromašak ili budala, dakle. A to mu dođe na isto. Kako mi se približavao, razaznavao sam neke pojedinosti na njemu. Bio je izuzetno visok, nosio je dugačku plavu kosu i bradu i bio u dronjcima. Približio se, ali ne sasvim, i povikao:

– Da li vam je potrebna pomoć?

Taj meni da pomogne! Čovek sa dobrom dušom, pretpostavljao sam. Takvih u magli koliko hoćeš. A ja ih ne volim. Obično se ne kupaju jer misle da čistoća tela nije važna. Zato smrde. Odbijaju druge ljude svojim smradom i ovi ih se klone. A kada nemaš posla sa drugim ljudima, lako je biti dobar.

Ali nije me iznenadila ponuda tog jadnog, više nezakrpljenog nego zakrpljenog skitnice. Ne, začudio me je jezik na kom je pitao. Bio je to ruski. Odgovorio sam na istom jeziku: – Ne!

A on je povikao: – Brate! – i pritrčao mi.

Da, smrdeo je.

– Ja nisam tvoj brat – kazao sam mu na ruskom, držeći ruke ispred sebe i dajući mu znak da se suviše približio. Ti Rusi vole da se ljube. I to tri puta.

– Ali vi ste Rus! – uskliknuo je i dalje pokazujući želju da me izljubi. – Ja sam Nikolaj Ljeskovič Patkov, iz Moskve.

– Ja sam boljar Mihail Fjodorovič Tolstojevski – bilo mi je posebno zadovoljstvo da se predstavim. – A kuda ste se vi uputili, Nikolaju Ljeskoviču?

– Za Beograd! – odgovorio je radosno, ne znam zašto.

– Za Beograd? Iz Moskve za Beograd? To je veliki put.

– Da, gospodaru, dalek je put. Pošao sam još proletos. Ali put mora da se pređe.

Sluga mi je saopštio da su točak zamenili i da smo spremni da krenemo.

– Pa, Nikolaju Ljeskoviču, želim vam svako zlo, pardon, dobro – izgovorio sam i ušao u kočiju. Šestopreg je cimnuo, a Rus je i dalje stajao. Taj će stići u Beograd do večeri. Ako se ne izgubi u magli. A ja, hm, meni ne bi bilo loše da stignem u Beograd pre komisije. Izvadio sam iz kese četiri krajcare, pa vratio jednu. Viknuo sam kočijašu:

– Ako stignemo u Beograd pre one kočije što je prošla, dobićeš… – vratio sam još jednu krajcaru u kesu – dve krajcare.

Čuo sam bič.